

KDOV-blad

Herfst 2015

KDOV (opgericht 21 april 1917)
KDOV-blad verschijnt 4 x per jaar

Voorzitter:

Ton (dr. A.A.M.J.) van Eck, Koningin Wilhelminalaan 532, 2274 BM Voorburg
voorzitter@kdov.nl - tel. 070 - 383 23 49

Vice-voorzitter:

Ruud (R.W.H.) Huijbregts, Poolsterlaan 8, 5632 AN Eindhoven
ruud.huijbregts@gmail.com - tel. 040 - 290 34 28 - fax. 0842 - 23 22 13

Secretaris:

Gemma (G.M.L.) Coebergh, Korte Begijnstraat 28, 2011 HC Haarlem
secretaris@kdov.nl - tel. 023 - 551 68 77

Penningmeester:

Ben (ir. B.A.G.) Hillen, Jachtwerf 12, 2725 DP Zoetermeer
penningmeester@kdov.nl - tel. 079 - 341 85 75

Bestuurslid:

Anja Hendriks, Brusselsestraat 87 A 02, 6211 PC Maastricht
anja.hendriks@t-online.de - tel. 043 - 325 24 72

Geestelijk Adviseur:

Diaken Eric (Drs. E.H. A.) Fennis

Hoofdredacteur KDOV-blad:

Jeroen (H.J.R.) Pijpers, Het Schieven 12, 7232 GH Warnsveld
redactie@kdov.nl - tel. 0575-785887

Eindredacteur KDOV-blad:

Dick (Th.J.M.) Hogenhout, Amsterdam

Redactie:

Ben (ir. B.A.G.) Hillen, Ruud (drs. R.T.M.) Hoogenboom,
René (dr. R.S.W.M.) Verwer

Doel:

De vereniging heeft ten doel de bevordering van het liturgisch en artistiek stijlbegrip van de kerkmusici, werkzaam binnen de Nederlandse rooms-katholieke kerkprovincie en de behartiging van de geestelijke en materiële belangen van haar leden.

Voorwaarden voor het lidmaatschap:

Een bepaalde mate van vakbekwaamheid in muzikaal en liturgisch opzicht, ten minste op het niveau van de eisen voor het getuigschrift van de KDOV.

De contributie bedraagt per jaar:

gewoon lidmaatschap € 41,- , 65+ lid € 29,- en reeds lid in 2004 tevens 65+ € 19,-.
Bankrekening NL42INGB0001031344 t.n.v. KDOV, Zoetermeer

Website: www.kdov.nl

Webmaster: Ben Hillen – webmaster@kdov.nl

Opgaaf van leden en adreswijzigingen aan de secretaris.

Technische afwerking mededelingenblad: Jeroen Pijpers

Druk & verzending: Schultenprint, Zoetermeer

ISSN-nummer 1388-2341

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Van het bestuur.....	1
Personalia	1
Programma Algemene Ledenvergadering 2015.....	2
Notulen van de Algemene Ledenvergadering 2014	3
Sint Catharina Eindhoven	8
Het Orgel van de Sint Cathrien	9
Liedbespreking.....	12
Historie	15
Recensies	18
Berichten.....	19

Van het bestuur

De jaarvergadering van de KDOV zal plaats vinden op zaterdag 31 oktober 2015 in en rond de St. Catharinakerk in Eindhoven.

Er zijn geen ontwikkelingen te melden op het gebied van de rechtspositie.

Personalia

Nieuw adres:

S. (Sjoerd) Ruisch, Bentismaheerd 150, 9736 EJ Groningen
J. (Jan) Postma, Robijnstaete Zuid, Parallelweg 14,
2211 TE Noordwijkerhout

Programma Algemene Ledenvergadering 2015

Zaterdag 31 oktober 2015

Plaats: bij/in de Sint Cathrien te
Eindhoven, Kerkstraat 1, 5611 GH
Eindhoven.

Dit is de grote kerk met twee torens in
het centrum van de stad. Hij ligt op ca.
10 minuten loopafstand van het station.
Parkeermogelijkheden rond de kerk zijn
schaars, een optie is de parkeergarage
Stadhuisplein.

De secretaris is bereikbaar op 06 128 15 383

10.30 – 11.00 uur	Inloop met koffie/thee
11.00 – 13.00 uur	Algemene Ledenvergadering
13.00 – 14.00 uur	Lunch
14.00 – 15.00 uur	Muzikaal programma

Wij vragen u zich per e-mail aan- of af te melden voor de vergadering bij de
secretaris: secretaris@kdov.nl .

Notulen van de Algemene Ledenvergadering 2014

Aanwezig: Ton van Eck (voorzitter), Ruud Huijbregts (vice-voorzitter), Gemma Coebergh (secretaris, tevens notulist), Ben Hillen (penningmeester), Ed van Aken, Hans Babeliowsky, Gerard Bart, Bert Becht, Louise Hillen, Bernhardien de Jong, Ton Klos, Hans Rikkert de Koe, Hub Wolfs, Fons Ziekman

Afwezig met kennisgeving: Anja Hendrikk (bestuurslid), Gerard Beemster, Richard Bot, André van Dijk, Jeroen Felix, Paul Houdijk, Theo Menting, Ton van de Sande, Henk Smolenaars, Leo Spoor, Jean-Pierre Steijvers, Ans Strik, René Verwer, Olof Vugs, Nico Waasdorp, Paul van der Woude

1. Opening.

De voorzitter opent de vergadering om 11.04 uur.

2. Mededelingen.

Namens Paul Houdijk deelt de secretaris mede dat hij helaas niet kon komen, maar met veel warme gevoelens in de geest aanwezig is en hoopt dat de vergadering succesvol zal verlopen.

3. Notulen Algemene Ledenvergadering 2012/2013

Hans Rikkert de Koe merkt op dat in de laatste alinea staat dat bij de KRO/RKK de huidige regisseurs geen bladmuziek kunnen lezen, hij wil dat graag gewijzigd zien in “dat sommige huidige regisseurs geen bladmuziek kunnen lezen”.

Na deze wijziging worden de notulen vastgesteld, met dank aan notulist Ben Hillen die de afwezige secretaris verving.

4. Jaarverslag secretaris

Dit wordt voorgelezen. De penningmeester merkt op dat het huidige aantal leden 180 bedraagt en ziet dit graag toegevoegd aan het jaarverslag. Na deze aanvulling wordt het verslag door de vergadering vastgesteld. De voorzitter dankt de secretaris voor haar inspanningen, de vergadering dankt haar met applaus.

5. Financiën:

a. Jaarverslag penningmeester.

Ben Hillen licht het een en ander toe. De balans laat een afname zien van de algemene reserve. De reservering van € 10.000 voor het 100-jarig jubileum van de KDOV in 2017 blijft gehandhaafd.

Verder stelt de penningmeester voor de ABN/AMRO-rekening, die van hem veel extra tijd vergt in administratieve zin, op te heffen en alleen nog met de ING-rekening te werken. Op vragen waarom die ABN/AMRO-rekening ooit in het leven is geroepen antwoordt Ben Hillen dat deze rekening iets meer rente bood dan de ING-rekening, maar dat die bedragen nu zo weinig verschillen dat het geen reden is eerstgenoemde rekening te handhaven. Applaus van de vergadering voor het werk van onze penningmeester

b. Kascommissie

De heren Ton Klos en Bert Becht zijn unaniem in hun lof over de kwaliteit, zorg en overzichtelijkheid die de financiële administratie vertoont.

De kascommissie heeft, zoals dat werd genoemd, op een hybride manier gewerkt: veel langs elektronische weg en ook nog (Ton Klos) met fysieke aanwezigheid in Zoetermeer.

Bert Becht vindt dat de zorg om het innen van achterstallige contributie een hoop geploeter en getob oplevert en spreekt de hoop uit dat deze kwestie kan worden opgelost.

De vergadering keurt de financiële stukken goed, waarna de voorzitter de penningmeester bedankt voor zijn werk. De vergadering ondersteunt dit met applaus.

Ton Klos verlaat de kascommissie. De vergadering benoemt in zijn plaats Gerard Bart tot nieuw kascommissielid.

c. Begroting 2014

Er wordt besloten het bedrag voor het KDOV-blad te verhogen met € 500,- omdat het omvangrijker is geworden, wat consequenties heeft voor de drukkosten. De contributies worden gezien het dalende ledenaantal bijgesteld tot € 6000,-. Vergaderkosten van commissies zijn niet relevant en worden op nul gezet. Bestuurskosten worden gesteld op € 1000,-.

6. Bestuursbezetting

Jean-Pierre Steijvers en Theo Menting hebben te kennen gegeven dat zij hun bestuursfunctie neer willen leggen. Zij blijven wel lid van de KDOV.

Anja Hendriks is nu niet aanwezig om privé-redenen.

Zijn vijf bestuursleden genoeg? Hierover ontstaat een discussie. Bert Becht stelt voor via het blad en de website kandidaten te zoeken. Gemma Coebergh stelt dat met vijf bestuursleden goed te werken valt en dat er wellicht andere KDOV-leden kunnen worden gevraagd bepaalde taken incidenteel op zich te nemen.

7. **Beleid KDOV:**
 Toekomstperspectieven, inclusief Commissie Rechtspositie.

De KDOV is en blijft een gezochte vraagbaak voor problemen met parochiebesturen, fusies van parochies, vermindering van werkuren en salariëring. Er is in dit opzicht al veel werk verricht, met name door Ben Hillen.

Wat de economen van het bisdom betreft: op 19 januari 2015 zullen Ton van Eck en Ben Hillen weer om de tafel gaan zitten met de heren Zuidwijk en De Rooij. Met name pensioenperikelen zullen worden besproken. Het is wenselijk dat na pensionering de bevoegdheid van een kerkmusicus in stand blijft.

Bert Becht vraagt of de economen genoeg contact hebben met de praktijk. Is niet nog steeds het pro-Deo-idee maatgevend? De kerk heeft toch meer dan genoeg geldelijke middelen?

8. **Rondvraag**

Hub Wolfs stelt dat de NSGV landelijk nog net bestaat. Diocesane afdelingen zijn wel actief, maar ieder bisdom volgt zijn eigen spoor. Is er genoeg kwaliteit? Zijn sommige praktijken wel aanvaardbaar, zoals het laten betalen van een organist door koren?

Hans Babeliowsky stelt dat de interesse van collega's voor de ledenlijst terughoudend is. Door de wet op de privacy is een openbare ledenlijst niet meer mogelijk.

9. **Sluiting**

De voorzitter sluit de vergadering om 12.42 uur.

TOESPRAAK van de voorzitter

bij de opening van de KDOV-jaarvergadering op 18 oktober 2014 in Amsterdam.

Beste leden van de KDOV,

Voor zover ik me kan herinneren heeft de jaarvergadering van de KDOV niet eerder op deze locatie plaatsgevonden en dat terwijl deze niet eens zo decentraal ligt. Maastricht - Amsterdam is 2½ uur per trein en Groningen - Amsterdam 2 uur en een kwartier.

Straks komt u in bijna onaangetaste een neogotische kerk van Alfred Tepe waar de 19de-eeuwse sfeer nog geheel aanwezig is. Op het orgel na dan, dat vanuit de "hemel" op de tweede tribune een plaats kreeg op de

gaanderij boven de zijbeuk aan de epistelzijde ter hoogte van de eerste twee traveeën van het schip. Die verplaatsing is misschien discutabel, maar betekende de redding van het instrument dat anders na de liturgie-vernieuwing van Vaticanum II geheel functieloos achtergebleven zou zijn op die hoge tribune. De gemeenschap van De Krijtberg heeft zich destijds veel moeite getroost om het instrument op deze wijze zijn functie te laten behouden.

We weten immers allen, dat wat niet wordt gebruikt in verval raakt en tenslotte roemloos ten onder gaat.

Dat geldt niet alleen voor de orgels, het geldt ook voor het hoogwaardige en functionele muzikale repertoire binnen de liturgie en voor degenen die toegerust en bevoegd zijn zich hiervoor in te zetten.

Het is dus zaak dat parochiebesturen, vooral in deze periode van samenvoeging van parochies en van kerksluitingen, ervan overtuigd moeten worden om niet onnodig te bezuinigen op de kosten van de aanstelling van een gekwalificeerde kerkmusicus en van een optimale verzorging van de kerkmuziek.

Parochiebesturen zien te weinig in dat handhaving of verbetering van de kwaliteit van de kerkmuziek een directe positieve bijdrage kan leveren aan het kerkbezoek. De korte-termijnvisie dat vervanging van een gekwalificeerde dirigent(e) of organist(e) door een goedkope of gratis werkende amateur een besparing oplevert, getuigt van kortzichtigheid. Veel kerkbezoekers hebben snel in de gaten dat de kwaliteit op hoorbare wijze achteruit gaat tot een soms erbarmelijk niveau en sommigen van hen gaan, hun loyaliteit aan de eigen parochie ten spijt, toch in een parochie in de omgeving kerken waar hun oren niet mishandeld worden. Het gebrek aan durf om te blijven investeren in kwaliteit versnelt dan slechts de achteruitgang van het kerkbezoek. Zeker met de verhoogde mobiliteit van tegenwoordig is dit een verschijnsel dat zich veel voordoet. Ikzelf profiteer hiervan in de Haarlemse kathedraal, waar een goed verzorgde liturgie, met uitstekend voorbereide preken, zorgvuldig uitgezocht gezongen repertoire dat, dankzij de professionele leiding van de koren van het muziekinstituut ook nog eens op hoog niveau wordt uitgevoerd, en een wekelijks, indien mogelijk bij de liturgie aansluitend, pre- en postludium (uit de orgelliteratuur) op het orgel, bijdragen aan goed bezochte vieringen.

Ik begrijp dat een kathedraal veel meer mogelijkheden biedt dan een parochiekerk, maar in de 30 jaar voor mijn benoeming speelde ik ook altijd literatuur na de Hoogmis waar een aantal parochianen dan ook aandachtig naar luisterde.

De verschillende vormen van samenwerking tussen parochies en de samenvoeging daarvan hebben als doel om, ondanks de terugloop van het

aantal belijdende gelovigen, de vitaliteit van de parochie en de kwaliteit van de dienstverlening aan de parochianen zo veel mogelijk in stand te houden en, waar mogelijk, te verbeteren.

Een teruggang in kwantiteit mag immers niet tegelijk een inlevering op kwaliteit tot gevolg hebben, ook niet voor de kerkmuziek.

Om daarop slagvaardig op te kunnen inspelen is het zaak dat de kerkmusicus die in een situatie van samenvoeging terecht komt in eerste instantie niet afwacht wat over hem of haar heen komt, maar actief zijn of haar parochiebestuur ervan overtuigt dat de samenvoeging ook nieuwe kansen kan bieden aan de kerkmuziek mits men hem of haar daartoe de kans biedt. Samenvoeging van koren is zeker niet gemakkelijk, maar die uitdaging moet een gekwalificeerd kerkmusicus aan kunnen en willen gaan, juist om zijn of haar meerwaarde ten opzichte van de niet gekwalificeerde dirigent te kunnen bewijzen. Juist een passende en hartelijke verwelcoming van het zangkoor waarvan de kerk aan de eredienst is onttrokken, kan de pijn van de kerksluiting verzachten.

Mocht u bij zo'n proces ondersteuning van de KDOV willen ontvangen, dan kunt u altijd contact opnemen met onze onvolprezen secretaris.

Verder kan ik melden dat uw penningmeester en voorzitter het jaarlijkse gesprek met het economencollege hebben gevoerd. Daarover hoort u meer van onze penningmeester.

En er is in nog een positief bericht. We hebben een nieuwe geestelijk adviseur: drs. Eric Fennis, permanent diaken van het Bisdom-Haarlem Amsterdam en bij dat Bisdom werkzaam als algemeen secretaris en Kanselier heeft, na toestemming van mgr. dr. Jozef Punt, zich bereid verklaard deze functie te aanvaarden. Drs. Fennis is als diaken verbonden aan de parochie van de Kathedrale Basiliek St.-Bavo in Haarlem waar hij tevens eindverantwoordelijke is voor de kerkmuziek.

Zo gaat de KDOV een nieuw verenigingsjaar tegemoet. Weer een stapje verder naar het 100-jarig bestaan waarvoor de eerste voorbereidselen worden getroffen en dat we op waardige wijze hopen te vieren. We mogen daarbij zeker niet helemaal zonder weemoed terugzien, maar zullen ons vooral op de toekomst moeten richten die beslist niet zonder zorgen is, maar ons moet uitdagen onze passie voor de kwalitatief hoogwaardige kerkmuziek uit te dragen.

*Uitgesproken op de jaarvergadering te Amsterdam op 18 oktober 2014,
Ton van Eck, voorzitter*

Sint Catharina Eindhoven

Naamgeefster van het gebouw is Sint Catharina. Catharina (287-305) werd in de derde eeuw geboren in Alexandrië in Egypte als de dochter van koning Costus. Dit is evenwel niet zeker, en ook al het andere overgeleverde berust op legendes. Zij ontmoette Christus vaak in visioenen, en ze bekeerde velen met haar wijsheid en overtuigingskracht. Uiteindelijk liet keizer Maxentius haar folteren op een wiel met nagels, en liet haar onthoofden.

Historie

In het jaar 1232 wordt de kerk voor het eerst genoemd. De toenmalige kerk is in 1485 verwoest. In 1489 is begonnen met de bouw van de middeleeuwse kerk. Deze kerk heeft een grote toren, die in 1552 tijdens een storm omwaait. In 1810 wordt de kerk, nadat ze is teruggegeven aan de katholieke gemeenschap, grondig gerestaureerd en weer betrokken. In 1860 wordt het gebouw alsnog gesloopt, en op 30 april 1861 wordt de eerste steen gelegd voor een kerk in neogotische stijl. Architect is dr. Pierre Cuypers (1827-1921), de oplevering is in 1867. Bij bombardementen in 1942 en 1944 wordt de kerk beschadigd. Na de oorlog wordt de kerk gerestaureerd onder leiding van architect C.H. de Bever. Sinds 15 augustus 1972 is de St. Catharinakerk rijksmonument, zowel het interieur als het exterieur.

Architectuur

De gevel is als die van een klassieke kathedraal. De torens zijn asymmetrisch, gebaseerd op de ongelijke torens van de kathedraal van Chartres. In de rechtertoren bevindt zich het Philips Carillon en het uurwerk. In de linker hangen de luidklokken: 4 in totaal.

Ramen

Het gebouw bevat een grote hoeveelheid gebrandschilderde ramen. De ramen in de omgang achter het priesterkoor zijn van Charles Eyck (1897-1983). De overige, waarvan diverse met schildje met opdracht, zijn van Hugo Brouwer. De ramen boven de ingang zijn van Pieter Wiegersma, die in de kapel van Timpe.

Beiaard

De beiaard omvat 61 klokken. Ze is in 1966 door het Philips personeel geschonken en was eerst geplaatst in het stadsdeel Strijp en is sinds 1987 naar de stadskerk verhuisd. Ze zijn gegoten door de Koninklijke Eijsbouts Klokkengieterij en Fabriek van Torenuurwerken B.V. te Asten. De klokken wegen samen 16005 kilo. Zij dragen allen het opschrift "Eijsbouts goot mij

voor het Philipspersoneel in Nederland". Aan de Philips Beiaard wordt een heel bijzondere plaats toegekend in de beiaardontwikkeling, omdat hij een omvang heeft van 5 octaven, hetgeen in 1966 uniek was en nog steeds uitzonderlijk is.

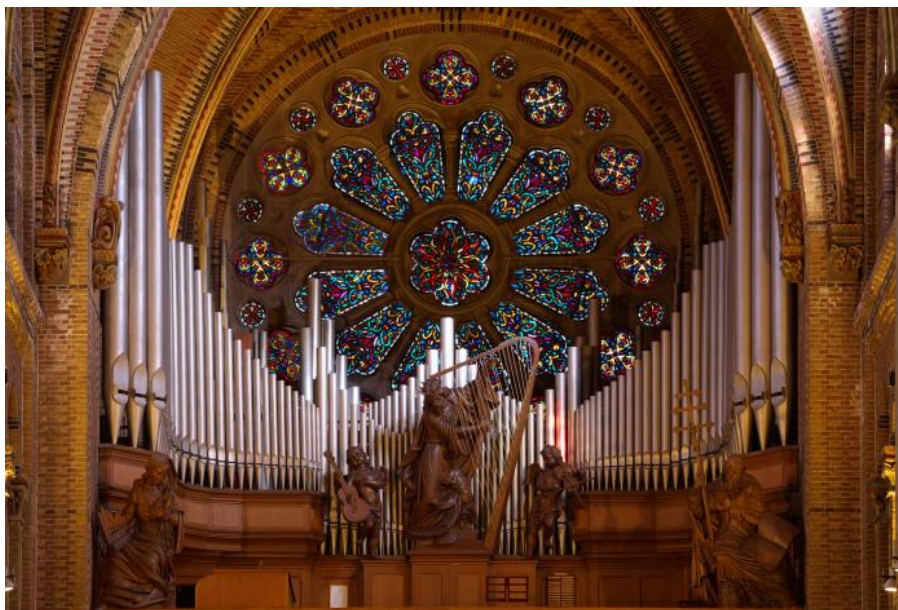
Archeologie

In de oorspronkelijke Catharinakerk zijn gedurende vele eeuwen Eindhovenaren begraven. De huidige voorzijde van de kerk is dan ook een dankbaar object voor Archeologen. Enkele jaren geleden kreeg de hier gevonden Marcus van Eindhoven landelijke bekendheid. Het koor van de middeleeuwse Catharinakerk wordt in 2005 en 2006 volledig opgegraven, waarbij van honderden skeletresten DNA-monsters wordt genomen.

Het Orgel van de Sint Cathrien

Opbouw 1930-1942

De ideeën voor het huidige orgel werden rond 1930 ontwikkeld door dr.W. Kerssemakers, professor aan het klein-seminarie Beekvliet te St. Michielsgestel. De registersamenstelling of dispositie van het orgel vertoont de hoofdlijnen van de barok, met een duidelijke "werkindeling" (elk klavier heeft een eigen functie) en met veel hoogliggende stemmen. Het geheel is aangevuld met enige romantische registers. Al het pijpwerk is vanwege de akoestiek van de kerk in een vrij wijde maatvoering genomen, op ruime wind. Het orgel is gebouwd door de destijds al toonaangevende firma Verschuieren uit Heythuysen. Het werd een orgel van 71 registers (waarvan 5 afgeleide of transmissies) in twee delen aan te leggen. Eind 1936 nam organist Richard Schelleman het instrument feestelijk in gebruik. Het was verdeeld in een hoofdorgel op het hoge oxaal, met een hoofdwerk (14 registers), positief (11), zwelwerk (15) en pedaal (16), en een altaarorgel boven de sacristiedeur, in de absis van de kerk, met 15 registers. Deze laatste stemmen waren beneden te verdelen over de twee klavieren en het pedaal van de eigen speeltafel, en boven samen bespeelbaar op een afzonderlijk vierde klavier. Vanaf het begin beïnvloedde dit orgel de bouwstijl in Nederland en België, met name in het werk van Verschuieren. We spreken in de verleden tijd over dit orgel, omdat het bij een bombardement op 6 december 1942 zware schade opliep: het altaarorgel werd verwoest, het grote orgel raakte flink gehavend.

Herbouw 1945-1950

In de volgende jaren leidden lekkages vanwege de kapotte gewelven en ramen bovendien tot nog meer storingen. Toen in 1945 een nieuwe organist aantrad, Hub. Houët (*1915), was nog maar één klavier bespeelbaar. Na de Tweede Wereldoorlog is het orgel stapsgewijs hersteld en zelfs uitgebreid tot 76 registers. Hierdoor werd het het grootste orgel van Nederland; pas in 1973 is het overtroffen door het nieuwe Laurensorgel van Rotterdam. In februari 1950 heeft Hub. Houët het herbouwde orgel in een feestelijk concert gepresenteerd aan de parochie. Vanaf dat jaar 1950 is het Catharina-orgel intensief bespeeld. Op de eerste plaats voor de eredienst, waarin de begeleiding van de koren, later van de volkszang, en het afwisselend solospel de organist werd verzorgd. Tegenover de afname van de kerkdiensten in de jaren zeventig stond een opbloei van de concertpraktijk. Al vanaf het begin werden organisten uit binnen- en buitenland uitgenodigd voor bespelingen, toen dat in katholieke kerken nog volstrekt ongebruikelijk was. Zo ontstond de concert-traditie waarmee de Eindhovenaren inmiddels vertrouwd zijn.

Revisie 1987-1990

Tussen 1987 en 1990 is het orgel grondig gereviseerd. De grootste ingreep vormde de herziening van de speeloverbrenging of tractuur, want met de hedendaagse elektronische middelen is de vroegere omvangrijke elektro-pneumatische combinatiemachine overbodig gemaakt. Het herrezen instrument biedt voor concerten eindeloos veel mogelijkheden, waardoor in

beginsel alle orgelliteratuur erop vertolkt kan worden. Toch draagt het orgel onmiskenbaar het stempel van de jaren dertig en vijftig; het is -zoals elk goed orgel- gedateerd. Want terwijl de ontwerpers gekozen hadden voor een klankopbouw waarmee in hun ogen de barokmuziek ideaal tot klinken kwam, getuigen de prominente solisten die er tegenwoordig op concineren, dat de romantische en moderne werken er bij uitstek goed tot hun recht komen.

Huidige situatie

Het orgel beschikt over twee speeltafels: de grote hoofdspeeltafel met 4 manualen en pedaal en een kleine speeltafel voor de sacristiedeur met 2 manualen en pedaal. Vanaf beide speeltafels is het gehele instrument bespeelbaar. Het totaal aantal pijpen is 5725. Door de aanwezigheid van een groot roosvenster is gekozen voor een lage en open pijpopstelling. De drie beelden voor het hoofdorgel zijn afkomstig van het vooroorlogse orgel en representeren Cecilia, David en Gregorius.

Altaarorgel

Het altaarorgel bevindt zich in het koor boven de sacristiedeur.

Het instrument is te beluisteren tijdens de orgelconcerten op de 4e zaterdag van de maand om 15.00 uur, tijdens de vieringen van het Open Huis op vrijdag om 12.15 uur en op zaterdag en zondag, voor en na de diensten.

Liedbespreking

Gods eregalerij

Nieuw lied voor heiligenfeesten

Bert Stolwijk

In het voorgaande nummer van het KDOV-blad mocht ik de kinderzangbundel 'Kom en zing!' aan u presenteren. Ik noemde toen onder andere een nieuw lied voor de heiligenfeesten, geschreven door Sytze de Vries (tekst) en Wouter van Belle (muziek). Met het oog op deze tijd van het jaar, waarin we Sint-Franciscus, Sint-Maarten, Sint-Nicolaas en op zondag 1 november alle heiligen gedenken, wil ik u wat meer vertellen over dit bijzondere lied.

Wie de Sint-Bavokathedraal in Haarlem bezoekt (op het moment nog volop in restauratie, maar het koorgedeelte is toegankelijk), ziet boven het hoogaltaar een eregalerij met mozaïekafbeeldingen van bekende en onbekende Nederlandse heiligen. Een mooiere plek konden zij niet krijgen: bij liturgievieringen en concerten worden ze altijd gezien!

De titel die Sytze de Vries gaf aan het lied dat hij in opdracht van de Kerkelijke Stichting St. Gregorius (KSSG) maakte – 'Gods eregalerij' – deed me onmiddellijk denken aan dit fraaie onderdeel van de Haarlemse kathedraal. De heiligen zijn voor de meeste mensen in onze tijd vooral bekend van de beelden en afbeeldingen in kerken en musea. Steeds minder mensen kennen de levens van de heiligen en de verhalen die over hen de ronde doen, laat staan dat hun leven nog enige betekenis voor hen zou kunnen hebben.

In het lied 'Gods eregalerij' wordt de verbinding weer gelegd tussen de weg die de heiligen zijn gegaan en de weg die wij moeten gaan.

Hun leven is vaak lang voorbij
toch blijven zij voor ons bestaan,
Gods eigen eregalerij;
wij gaan, waar zij zijn voorgegaan.

Zij hebben in Gods weg geloofd;
ging Christus zelf niet voor hen uit?
Al werd hun licht hier ook gedoofd,
bij God schijnt het voortaan voluit!

Na deze inleidende strofe (elke strofe bestaat uit tweemaal vier regels) wordt gezongen over Maria, Jozef, Johannes de Doper, Petrus en Paulus, Franciscus, Martinus en Nicolaas: heiligen die alle kinderen eigenlijk bij naam zouden moeten kennen en wier feestdagen niet vergeten mogen worden. De populairste heilige in ons land – zeker voor de kinderen – is natuurlijk Sint-Nicolaas; over hem schrijft de dichter:

Hij is patroon van al wat vaart
want hij trotseerde zelf de zee.
Naar ieders huis en elke haard
bracht hij royaal geschenken mee.

Drie meisjes heeft hij met zijn geld
eens stiekem uit de goot gered.
Drie jongens zijn, zo wordt verteld,
door hem zelfs uit de dood gewekt.

Zo'n lied zal kinderen nieuwsgierig maken, niet alleen naar de betekenis van een enkel woord (wat is een patroon?), maar ook naar de verhalen die erachter zitten. Aangezien de Sinterklaas van onze tijd steeds minder gelijkenis vertoont met de heilige bisschop Nicolaas (zelfs het kruis op de mijter mag in sommige gemeentes niet meer), kan het zingen van dit lied de aanzet zijn tot de ontdekking van de 'echte sint'.

In de slotstrofe van 'Gods eregalerij' wordt – nadat over één of meer heiligen is gezongen – aan God gevraagd:

Maak hen tot gids op onze weg,
tot licht dat schijnt bij ons gebed.
Zij mogen rusten van hun werk.
Door ons wordt dat nu voortgezet.

Laat hun geloof, die bron van hoop,
hun liefde ons voor ogen staan.
Dat wij, hoe ook ons leven loopt,
in Christus' voetspoor kunnen gaan.

De organist van de Utrechtse kathedraal, Wouter van Belle, schreef bij dit lied de melodie, die sterk doet denken aan de Anglicaanse hymns van de 19e eeuw: statig en warm, weidse melodie en toch ook intiem van karakter, verheven met een volkse inslag.

De componist schreef ook een tweede stem, die in Kom en zing! is afgedrukt en een instrumentale begeleiding, die is te vinden via de website www.komenzing.nl.

Op deze zelfde website kunt u ook de zangbundel Kom en zing! bestellen.
Prijs € 19,50.

De zangbundel is ook verkrijgbaar via de boekhandel.

Hun le-ven is vaak lang voor - bij
toch blij-ven zij voor ons be - staan,
Gods ei - gen e - re - ga - le - rij;
wij gaan, waar zij zijn voor-ge - gaan.
Zij heb-ben in Gods weg ge - loofd;
ging Chris - tus zelf niet voor hen uit?
Al werd hun licht hier ook ge - doofd,
bij God schijnt het voor - taan vol - uit.

Historie

Geselecteerd door Jos Pijpers

Uit: "Het Gregoriusblad" van november 1915.

HET NIEUWE ORGEL IN DE R.K. PAR. KERK TE BEEK (L).

Den 10den October werd in de Par. Kerk te Beek onder groote belangstelling van parochianen en genoodigden het nieuwe orgel ingewijd en daarna op meesterlijke wijze bespeeld door den beroemden orgelvirtuoos, Mr. H. Hermans te Maastricht.

Dat nieuwe orgel is reeds jaren (sedert de groote romaansche kerk geheel was afgebouwd) een ideaal geweest, hetwelk onze ijverige Pastoor, de ZEerw. Heer Voncken, en ook de Parochianen, zoo spoedig mogelijk wilden verwezenlijkt zien.

Een goede gelegenheid deed zich voor.

Op het 40 jarig priesterjubilé van onzen beminden Herder moest hem een passend geschenk worden geboden.

En zoo is het, dank zij de milde gaven van al de Parochianen, dank zij de rusteloze bemoeiingen van den ZEerw. Heer Pastoor, dat wij thans kunnen wijzen op ons orgel, een meesterwerk der hedendaagsche orgelbouwtechniek, een kunstwerk door zijn fijne en geacheveerde intonatie. Het werd gebouwd door de bekende firma Gebr. Franssen te Roermond.

De dispositie is als volgt:

I Klavier		II Klavier (Expr.)		III Klavier (Expr.)	
1	Bourdon 16'	12	Quintadeen 16'	19	Holpijp 8'
2	Prestant 8'	13	Vioolprestant 8'	20	Solofluit 8'
3	Bourdon 8'	14	Aeoline 8'	21	Violine 4'
4	Fl. harmonique 8'	15	Voix Celeste 8'	22	Vox humana 8'
5	Viola di Gamba 8'	16	16 Fl. traversière 4'		
6	Octaaf 4'	17	Flageolette 2'		Pedaal
7	Gemshoorn 4'	18	Basson hautbois 8'	23	Contrabas 16'
8	Octaaf 2'			24	Subbas 16'
9	Mixtuur 3 st.			25	Octaafbas 8'
10	Cornet 5 st.			26	Gedekt 8'
11	Trompet 8'			27	Octaaf 4'
				28	Bazuin 16'

Koppels	Combinatie drukknoppen :	
29 Klavierkoppel II-I	Pianissimo	Fortissimo
30 Klavierkoppel III-I	Piano	Tutti.
31 Klavierkoppel III-II	Mezzoforte	Uitzetting.
32 Pedaalkoppel – III	Forfo	
33 Kl.	Generaalcrescendo.	Schakelaar
34 Pedaalkoppel – II Kl.	voor de electr. Ventilator.	
35 Pedaalkoppel – I Kl.	Tremolo II Man.	
36 Super Oct. Koppel I Kl.	Tremolo III Man.	
Sub Oct. Koppel II=I Kl.		

De plaats voor den bouw van het orgel beschikbaar gesteld, kan niet gunstig genoemd worden: In 't midden der achtermuur is een groot rozetvormig venster, hetgeen in de kerk het meeste licht brengt en dien ten gevolge vrij moest blijven.

Is dit voor den bouw van een orgel een ongemak, voor de klankuitwerking is dit een nog grooter inconvenient. De orgelbouwer echter heeft al deze moeilijkheden, glansrijk weten te overwinnen, en nu het orgel er eenmaal staat, maakt genoemd venster, in verband met de prachtige eikenhouten kast een weldadige indruk.

De speeltafel is vrijstaand voor het orgel geplaatst en is uiterst comfortabel ingericht. Van hier uit wordt ook met een enkele vingerbeweging de elektrische ventilator in beweging gebracht, welke het orgel met lucht moet vullen. De ventilator bevindt zich op den torenzolder, boven de kamer waarin zich het hoofdmagazijn bevindt. Bij eventueele stoornissen aan het electrisch bedrijf kan deze magazijnbalg ook zeer gemakkelijk door 'trappen' van wind worden voorzien.

Van uit dezen blaasbalg wordt de wind door een kanaal, hetwelk om beurten door den vloer en door den dikken torenmuur heenloopt, in het orgel geperst en verdeeld door middel van vier reguleurbalgen, welke op hun beurt de wind naar de windladen door laten. Alle verder deelen

zoals relais, registerkasten, de koppels der speeltafels enz. zijn zoo geplaatst dat deze eventueel zonder de minste moeite zijn te bereiken en uit elkander te schroeven.

Alles is op en top solied en netjes afgewerkt. Wat verder de intonatie betreft, deze is subliem te noemen. De soloregisters geven volkomen hun karakter weer. Vooral schitteren bij dit kunstwerk uit de mooi zwevende voix céleste, de viola, de zoete solofluit; de hautbois geeft volkomen het karakter weer waardoor dit register zich dient te onderscheiden terwijl de voix humaine met de tremolo een ongekend mooi effect teweeg brengen.

Ten slotte is vooral te prijzen de vlugge en exacte aanslag der tongregisters; in een woord ieder die verstand heeft van orgelregisters en gevoel voor klankeffecten, is, als hij het orgel hoort, ervan overtuigd, dat de firma Gebr. Franssen niet alleen een hoog fijne intonatie heeft weten te bereiken, doch ook een kunstwerk van den eersten rang heeft vervaardigd. Wij brengen onzen dank aan de ZEerw. Heer Voncken, die de schoone kerk versierde met een kunststuk dat ten volle beantwoordt aan den luister van den heerlijken tempel. Wij wenschen tevens de orgelbouwers Gebr. Franssen geluk doordat zij hun naam als orgelbouwers van den eersten rang hoog hielden door het leveren van een meesterwerk dat de bewerkers tot eer verstrekt.

Beek, 22-10-1915

J. Somers, Organist-directeur.

(advertentie)

Gevraagd:

Voor de St. Martinuskerk te Sneek
GVL-bundels uitgave 1996 (de bruine bundel)
Zijn er parochies die deze bundels overhebben, wij nemen ze graag voor een redelijke vergoeding van u over!

Contactadres:
Frits Haaze
Aldebaran 11
8531 NK. Lemmer
0514-562381
f.haaze@home.nl

Recensies

Nieuwe CD 'Allure' van Véronique van den Engh op het orgel van de kathedrale basiliek van Sint-Jan in 's-Hertogenbosch.

Bert Becht

Na haar eerste CD 'Imposant' bracht de organist van de kathedraal, mevrouw Véronique van den Engh, een 2e CD uit met werken gespeeld op het majestueuze grote orgel van de kathedraal. En dat is een heel geslaagde CD geworden. Duitse, Nederlandse en Franse werken, in de tijd geplaatst van de Barok tot nu en waarbij de talloze registratiemogelijkheden van dit fantastische orgel uitstekend werden benut. Daardoor is er een kleurrijk geheel ontstaan, waarin haar genuanceerde speelstijl een groot luisterplezier oplevert. Een aanrader dus.

Waar de bespeling van het orgel in de kathedraal zelf imponeren kan door gebruik te maken van de nagalm, waarin registers als prestanten, fluiten en tongwerken hun eigen dynamiek hebben, vraagt een opname op CD om extra waakzaamheid om het

klankbeeld overtuigend te houden. Je kan ook zeggen dat vooral (ook) de 'kunst van het weglaten' het toonbeeld bepaalt en daarmee een overweldigend effect kan worden voorkomen. Dat is ook op deze CD behoorlijk gelukt.

Er is weliswaar enige dominantie van de tongwerken, maar dat blijft wel binnen de bedoeling die de organist moet hebben gehad om haar uitdrukingskracht te bereiken. Want dat is voor een organist bijna een vak apart: orgel spelen is belangrijk, maar de inkleuring door passende registraties te kiezen is zeker zo belangrijk. Ook al is over smaak (en dus over opvatting) nauwelijks te twisten en kiest een ander voor een ander

toonbeeld, het dient in alle gevallen overtuiging te hebben en verantwoord te zijn. En daarin is deze CD ook aansprekend, al zou wellicht een wat 'lichtere vertolking' van de Fantasie in c-moll van Johann Sebastian Bach ook hebben gekund.

Het is ook de vermelding waard dat het opnemen van de Franse barokcomponist Clérambault prachtig past als aftekening tussen de registraties bij andere werken. Kleurrijk, afwisselend en licht van toets, een mooie bijdrage! Natuurlijk is er ook een compositie van haar leermeester Maurice Pirenne opgenomen, evenals van Floris van der Putt, beiden ook zo nadrukkelijk aan deze kathedraal verbonden geweest.

Gaat u vooral zitten voor een imponerende vertolking van het Allegro uit de 6e symfonie van Widor en laat u meenemen via Sweelinck, Bach, Van Amelsfoort, Clérambault, Van der Putt, Franck, Pirenne, Bruhns, (de wat jazzy) Takle naar Carter. Het is de moeite waard!

Er wordt gestreefd naar een 3e CD in 2017 als wordt herdacht dat het orgel 4 eeuwen geleden in de kathedraal zijn oorsprong vond en met allure velen mee door de tijd nam. En dat zulks nog eeuwen mag voortduren.

Bert Becht

Berichten

Twee belangwekkende Engelse musici overleden

Op 12 augustus jl. overleed onverwachts de bekende organist-dirigent John Scott. Scott was 26 jaar verbonden aan de Sint-Paulscathedral in London en sinds 2004 aan de Saint-Thomas church te New York. Scott had een internationale organistencarrière.

Tevens overleed 17 september jl. David Willcocks.

Hij studeerde aan het Royal College of Music en aan King's College in Cambridge, waar hij vooral orgel studeerde. In de Tweede Wereldoorlog diende hij in het Britse leger en werd na die inspanningen onderscheiden. Daarna werd hij organist in de kathedraal van Salisbury. Vervolgens dirigeerde hij het koor van de kathedraal van Worcester, om in 1957 organist, hoogleraar en dirigent te worden aan zijn eigen King's College.

Hij was dirigent van het Britse Bachkoor tot 1998 en directeur van het Royal College of Music (tot 1984). In 1977 werd hij geridderd en sindsdien mag hij als sir benoemd worden.

Willcocks is vooral bekend van de vele arrangementen die hij maakte van traditionele Britse Christmas Carols.

SIR DAVID WILLCOCKS AT THE HERTFORDS CHURCH ORGAN AT WILLCOCKS CAROLS BY SIR DAVID

Groot Engels orgel gepresenteerd

Op donderdag 10 september jl. werd in de Hooglandse kerk te Leiden een groot Engels orgel gepresenteerd. Het betreft een 'Father' Willisorgel uit 1892.

Het orgel wordt sinds juni van dit jaar in de 700-jarige kerk opgebouwd. Het orgel is nog niet geheel af, enkele stemmen moeten nog worden geplaatst evenals de kas. De komende maanden zal men het orgel verder voltooien. In het kader van het jubileumprogramma heeft men het orgel speelbaar gemaakt.

Cantor-cursus

De basiscursus cantor wordt nu voor de vierde keer gegeven. De cursus richt zich op amateur-kerkmusici en andere belangstellenden. Er wordt steeds bij het niveau van de individuele deelnemer aangesloten. Het gaat om zeven zaterdagochtenden, in de periode 21 november tot en met 12 maart (21 november, 12 december, 9 en 23 januari, 6 en 12 februari en 12 maart). Onderwerpen die worden behandeld: liturgische functie van de cantor, stemvorming, slagtechniek/tacteren en repertoirekennis. Basale kennis van het notenschrift is van belang. Plaats van handeling is kerkgebouw De Rank, Lupinestraat 11 te Nieuwegein (goed te bereiken met openbaar vervoer, en per auto).

Download de flyer plus inschrijvingsformulier via: www.kerkzang.nl of neem contact op met Kerkzang.nl, bureau@kerkzang.nl, tel. 033 2586484 (di t/m do tijdens kantooruren). Inschrijving geschiedt op volgorde van ontvangst (sluiting: 31 oktober). Minimum aantal deelnemers: 10.